

Helena Sinervo

KIRKASTA JA
VÄLÄHTELEVÄÄ

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tämän kirjan kirjoittamista ovat tukeneet Taike ja Otavan Kirjasäätiö

© Helena Sinervo ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-47835-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

Siellä piti olla jotain erityistä, sen takia olin tullut ikkunan ääreen. Mutta näin vain muutaman tontin laajuisen joutomaan, päivänkakkaroita ja horsmia kukkivan niityn. Vasemmalla kumpu, oikealla koivu. Taka-alalla ja sivustoilla rintamamiestaloja.

Katso tarkkaan, kummun ja koivun väliin!

Aukko, eräänlainen. Korret heiluvat. Jonkin eläimen pesä?

Kuinka sen nyt ottaa. Nyt, katso!

Käsi kädessä, ryöstettävän ihanina. Kylpevät valossa.

REETAN KIRJA

NÄLKÄ

Timoteit huojuivat korkealla Reetan ja Petrin kasvojen yläpuolella, kun he makasivat niityllä kummallakin puna-apilan varsi hampaiden välissä.

Näetkö tuon kirkkaan ja välähtelevän, tuolla pilven päällä? Mikä se on? Onko se Taivaanisä? Petri kysyi. Hän sormeli Reetan antamaa pientä, punaista autoa. Siinä ei ollut oikeita pyöriviä pyöriä, ei kahta akselia jotka lävis-täisivät ne, vaan pelkät kiintonaiset puoliympyrät samaa punaista muovia kuin muukin auto. Kiva se silti oli.

Reetta oli saanut viime jouluna isoveljeltään Vasililta laatikon, jonka kannessa luki 100 lelua. Reetta sanoi, että niin siinä lukee, ykkönen ja kaksi nollaa sekä l-e-l-u-a. Kohta Petrikin oppii. Reetta oli hokannut sen taidon vahingossa jo ikipäiviä sitten ja lukenut innoissaan kaiken mitä kirjastoauto oli tuonut, ainakin eläimistä. Äiti oli yrittänyt top-puutella. Koulussa pitkästy, jos osaa jo valmiiksi sen mitä toiset vasta opettelevat. Sitten äiti oli käskenyt antaa Petrille jonkin pikkulelun, koska pojan naama oli loistanut avatun laatikon ääressä. Lelut lepäsivät vierä vieressä ja päällekkäin jokainen omassa kolossaan. Se loota on täys pelkkää rihka-maa eikä kukaan tarvitse niin montaa, äiti oli sanonut. Mitä se Vasili oikein ajatteli, kun tuollaisen osti. Muoviroinaa.

Petrillä oli tapana kysellä kaikenlaista, erityisesti Reetta, koska tämä myös vastasi parhaansa mukaan eli kuunteli mitä sille sanoi. Moni sanoi vain, että kysy isältäsi.

Taivaanisä? Reetta toisti. Jos Jumala on olemassa ja jos se on luonut kaiken mitä on, niin Aurinko ja Aurinkoa kiertävät planeetat ovat myös sen luomia, Reetta pohti. Mutta Vasili on sanonut, että maailmankaikkeus on ilmestynyt ilman mitään Jumalaa yhdessä isossa pamauksessa, maapallokin. Samoin Jupiter, Venus ja Mars, kaikki tähdet ja planeetat, hirveän kaukana täältä.

Petrin huulet muodostivat hämmästelevän renkaan kun hän kysyi, mikä se sellainen planeetta on.

Reetta hymyili. Teki mieli pörröttää Petrin tukkaa, kun se osasi olla niin hassu. Planeetta niin kuin plop, hän selvensi kärsivällisesti. Se on iso ja pyöreä taivaankappale, joka kiertää Aurinkoa ja kulkee avaruudessa omaa rataansa pitkin.

Äiti oli monta kertaa opettanut, että toiselle pitää aina vastata ystävällisesti, koska se ei maksa mitään ja on kaikille osapuolille hyväksi. Sitä paitsi se toinen voi joskus olla sinun asiakkaasi, ja jos olet ollut sille tyly, se vie puhelinosaikkeensa ja perintökalleutensa toiseen panttikonttoriin. Melkein joka aamu Reetan äiti meni onnikalla keskustaan töihin Matteo-sedän panttikonttoriin, Pimpinellin Panttiin, Petri tiesi. Pienellä palkalla, koska Saima-tädin mies oli kuulemma kitupiikki. Reetan täti oli nuorena hullaantunut italialaiseen mieheen, mennyt naimisiin ja muuttanut Pimpinelliksi. Sen takia Reetan serkkuja kiusattiin koulussa. Sen takia Reetan serkut kävivät lomilla Italiassa.

Mitä Vasili siitä isosta pamauksesta muka tietää, Reetta ihmetteli. Alkuräjähdysojuttu jätti paljon kysyttävää eikä vielä todistanut yhtään mitään, paitsi että hirveä määrä ainetta oli sinkoillut sinne tänne. Jotain hyvin kiukkuista oli ensin täytyntä kokoontua yhteen ja ärsyyntyä, hän päätteli. Ilmeisesti äänettömästi, koska ääniaallot tarvitsivat ilmakehää kulkeakseen. Väliainetta. Olikohan se koko alkuräjähdys ollut äänetön pamaus, hän pohti. Mieleen tuli lause ”jumalat räjähtävät ääneti”. Se kuulosti kohta-lokkaalta.

Jos Jumala on olemassa, Reetta sanoi Petrille, niin kaukaisimmatkin tähdet ovat sen luomia. Jos se ei ollut pelkkä alkusyy sille että jotain on olemassa, vaan sellainen kuin ihmisten rukouksissa eli kaikkivaltias Isukki, niin se voi tehdä mitä ikinä mieleen pälähtää, myös istua päiväkaudet pilvellä. Tai olla pilvi. Vasili oli vitsaillut, että Kaikkivaltias tiesi kaiken, niin jokaisen hyttysenpiston kuin kardinaali Richelieun haukotusten tarkan lukumäärän Avignonin karkotuksen aikana vuosina 1617–1619.

Pilvet liikkuvat ilmakehän alimmissa kerroksissa, Reetta sanoi. Aika lähellä Maan pintaa. Joten tuskinpa Jumala istuu joka päivä pilven päällä ainakaan täällä. Eli enpä usko, että se kirkas ja välähtelevä on Taivaanisä. Reetta yritti kuvitella Jumalan, joka olisi juuttunut pilveen, joka taas olisi liimattu kiinni taivaankanteen juuri tähän kohtaan. Yhtä hyvin se voisi istua Kaakinmaan päällä tai Kytälässä, missä panttikonttori on, hän sanoi ääneen. Minä ainakin viiletäisin paikasta toiseen ja laskeutuisin Madagaskarille tai Tulimaahan. Tai Brasiliaan. Istuisin kanootissa ja meloisin taikamelalla pitkin Amazonia, juttelisin

anakondien ja kaimaanien kanssa tai pitäisin kinkajua lemmikkinä.

Amazonit ja anakondat menivät Petrin toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos samalla kun Reetan silmät alkoivat tuikkia. Näytti kuin hän lipuisi jo kanootteineen mahtavaa virtaa pitkin sademetsän lävitse. Reetan puheessa oli aina paljon vieraita sanoja, sellaisia joita Petri ei ollut ikinä ennen kuullut. Miten kummassa Reetta osasi ne kaikki? Se oli Petrin mielestä ihmeellistä ja ihailtavaa. Hänkin halusi oppia ne ja toisteli mielessään sanaa ”anakonda”, jotta se ei katoaisi. Ehkä Reetta nappasi ne ja pisti talteen kirjapinoista, joita se haki kirjastoautosta Isontien toiselta puolelta.

Varmaan se ottaisi minut mukaan jos pyytäisin, Petri ajatteli. Anakonda, anakonda. Siellä se taas on, Petri huokaisi ja osoitti suurta, kukkakaalimaista pilveä, jonka ylälaita välkkyi ja alalaitaa kiersi mustikanvärinen reunus. Minä olen nähnyt, että se on siellä. Se tulee usein minun luokseni. Kävelee tuossa edessä takaperin, hymyilee naama minuun päin. Se on kokonaan untuvaisen kultakarvan peittämä. Tuossa suunnassa, Petri viittasi eteenpäin vähän oikealle.

Kumpupilvi, Reetta sanoi. Saadaan vissiin sadetta.

Se on hyvin, hyvin kiltti eikä kastele meitä, Petri arveli.

Puut ja pensaat ja muut kasvit ovat janoisia, Reetta huomautti. On ollut monta hellepäivää peräkkäin. Olisi kilttiä antaa sadetta nyt.

Monta kamalaa asiaa tapahtuu eikä Taivaanisä tai Jumala tai mikään sellainen lotkauta korviaan, hän ajatteli. Vasili on sanonut, että koko ajan tapahtuu kamaluuksia, ja Tai-

vaanisä kääntää vain selkensä. Veljen mielestä sekin todisti, että uskonto oli pelkkää orpojen itsepetosta. Vatsassa tuntui ilkeältä. Reetta mietti omaa isäänsä, jolle oli annettu pari kuukautta sitten potkut muovitehtaalta ja joka oli sen jälkeen ruvennut saamaan raivareita. Ne olivat pelottavia ja alkoivat äkkiarvaamatta mistä syystä hyvänsä. Aina se niitä oli saanut, mutta nyt se räjähteli paljon useammin kuin ennen. Vähintään kerran viikossa, joskus joka päivä. Silloin kun äiti ei halunnut katsoa Peyton Placea isän vieressä sohvalla olohuoneessa vaan lähti ystävänsä Iinan luo kylään. Vatsasta väänsi kun sitä ajatteli. Miksi se ei voinut hakea muita töitä? Se ei ollut enää ikinä hyvällä tuulella. Tai ehkä kaukana metsissä minne se painui pyssy olalla Tessun kanssa. Suuttuessaan isä mylvi niin kovaa, että talo tärisi ja ulos asti kuului kauhea jyly. Silloin Reettaa hävetti. Jos se ei huutanut, se oli muuten vain äksy ja kireä. Ja joskus se palasi kotiin vasta yöllä, humalassa ja silmä mustana.

Äiti oli jo monta kertaa sanonut, että siihen täytyi tulla muutos. Viime aikoina se oli näyttänyt rasittuneelta ja siltä kuin suunnittelisi jotain. Ei kuitenkaan kertonut mitä se oli, vaikka Reetta kuinka kärtti.

Tyttö huokaisi ahdistuneena. Petri kääntyi katsomaan ja silitti ystävänsä kättä.

Kuului pitkä, Tessun murinaa muistuttava ääni. Mutta Tessu oli isän kanssa kyyhkymetsällä. Talvella se jahtasi kettuja, joista sai kahdenkymmenen markan tapporahan ja turkikset päälle. Kettu oli määritelty haittaeläimeksi. Isä oli luvannut teettää Reetalle koivistolaisen karvalakin. Reetan mielestä koivistolainen oli ruma eikä hän halunnut tappaa kettuja tapporahojen ja karvareuhkan takia. Reetta oli ker-

ran nähnyt ketunpojan, joka oli juossut metsäpolulla vastaan, katsonut silmiin ja painautunut hetkeksi maata vasten. Sitten se oli äkkiä ottanut jalat alleen ja säännännyt pusikkoon. Ketunpentu oli uskomattoman söpö ja suloinen. Reetta olisi ottanut sen omaksi, jos olisi voinut. Paljon mieluummin kuin mörrimöykyn.

Miksei mulle osteta samanlaista tummanruskeaa, kiiltävää lakkia kuin Hillevillä, hän oli kysynyt. Hillevi oli hänen kaverinsa päiväkerhossa. Niitä oli myös sinisiä ja punaisia. Lakkanailonia. Se on sellainen uusi materiaali, Reetta oli selittänyt, muistanut mitä Hillevin äiti oli sanonut. Pitää tuulta ja hylkii vettä. Miksei?

Reetta nousi istumaan ja katseli ympärilleen. Timoteit heilahtelivat yhä pään yläpuolella eikä näkyvyys niiden takaa ollut kuin pari metriä.

Mikä se oli? Kuulitko?

Maha, Petri vastasi. Mulla on taas hirveä nälkä.

Koska teillä on ruoka?

Illalla. Aamulla äiti keitti puuroa ja sitä sai maidon kanssa syödä niin paljon kuin jaksoi. Illalla äiti käy kaupassa juuri ennen kuin se menee kiinni, koska silloin voi pyytää alennusta. Sitten se paistaisi ehkä ryynimakkaraa. Tai jauhelihaa. Ei sitä tiedä. Eilen oli perunaa ja ruskeaa kastiketta.

Reetta oli syönyt vähän aikaa sitten lautasellisen kala-keittoa ja kaksi reikäleipäviipaletta. Niiden päälle hän oli levittänyt paksun kerroksen voita. Lääkäri oli suositellut äidille Flora-nimistä uutta margariinia, jota mainostettiin televisiossa ja myytiin kätevisissä, kannellisissa muovirasioissa. Lääkäri oli sanonut, että sydän kiittää. Reetta

yritti kuvitella sydämelle suun, jonka huulet töröttivät kun se sanoi ”kiitos”. Äidillä oli kuulemma liikaa kolesterolia. Mutta äidin mielestä suu erotti sen mitä kuului syödä ja mitä ei. Aito voi oli parempaa kuin Flora. Mie ohennan voikerrosta enkä vaiha margariiniin, se vaan sanoi ja voiteli leivän katajasta veistetyllä voiveitsellä, paksult.

Mennään meille! Jos äiti on kotona, se lämmittää sulle keittoa.

Teidän isä suuttuu. Viimeksikin suuttui, kun annoit mulle lämmintä hiivaleipää.

Reetta punastui häpeästä. Isä oli ärjynyt Petrille ja käsenyt mennä kotiinsa leipää syömään.

Se on Tessun kanssa kyyhkymetsällä eikä tule vielä moneen tuntiin.

Petrin maha kurisi taas. Se vaati ja kinusi kuin siellä olisi ollut peto karjumassa. Poika ajatteli, että kirkas ja väläh-televä istui kumpupilven päällä ja lähetti Reetan isän met-sälle juuri silloin, sinä päivänä. Petri katseli kiinteästi ylös ja vilkutti pilvelle. Yhä vain ylös katsellen hän lähti Reetan perässä tien toiselle puolelle niiden kotiin syömään kala-keittoa. Nyt pilvestä kurkkasikin Petrin äiti, joka ei tykän-nyt siitä, että lapsi kävi kavereiden luona syömässä. Reetan kotona pöydässä oli aina hyvää ruokaa, eikä se loppunut kesken. Suu vettyi pelkämästä ajatuksesta.

ANJAN MÖKISSÄ

Savolaisen sekatarakaupasta purjehti ulos iskelmä-tähden näköinen uhkea nainen. Se oli Anja, Petrin äiti, vaikka ei heissä paljontakaan samaa näköä ollut. Nainen oli levittänyt huulipunaa huulten reunojen yli. Ripsiväriä oli paksult, sitä oli rapissut hiukan poskipäillekin. Kullanruskeat hiukset oli nostettu ylös ja tupeerattu, ja takaraivon päältä ne levittäytyivät muhkeina laineina hartioille. Hän asteli itsestään ja olemuksestaan tietoisena hiekkatien toiselle puolelle, astui kahden syreenin välistä mökinovelle johtavalle polulle mäen laella.

Mökkönen oli varsin vaatimaton. Se könötti kallellaan vihreän peltikaton alla, ja kellertävä maali hilseili jo pahasti.

Kuormuri oli joskus kipannut pihaan hiekkakasan. Siinä leikki polvillaan kaksi ipanaa, Petrin pikkusisko ja -veli, risojen lelujen ylle kumartuneina. Nainen vetäytyi varoen ja ääntä pitämättä sisälle auki lonksottavasta ovesta. Siellä hän purki ostokset kaappeihin, kaikki muut paitsi jogurtin, jonka hän aikoi syödä ihan itse pöydän ääressä herkutellen.

Nyt Anja raaputteli lusikalla jogurttipurkin pohjaa ja latoja. Sääli että mansikkainen herkku loppui. Kauppias oli

puhunut asiakkaansa rinnoille kysyessään, tahtoiko naapurin viehättävä rouva maistiaisia. Tahtoi toki, ja tahtoo edelleen. Aina maistiaiset tänne kelpaavat, Anja ajatteli. Sekatavarakauppaan oli saapunut erä Herajoen uutuuksia, neliömäisiin 2 dl:n muovipurkkeihin pakattuja, kuulemma pitkän iän salaisuuksia, aidoilla hilloilla maustettuja jogurtteja. Anja oli saanut valita mansikan, mustikan ja ananaksen väliltä. Mansikkaa, kiitos, hän oli sanonut. Se on lempimakuni jäätelöissäkin.

Meillä ei ole varaa ostaa jogurtteja, hän oli ajatellut. Kauppias tietää sen kyllä, ei se tyhmä ole. Mitä se luulee saavansa vastalahjaksi, korvaukseksi anteliaisuudesta? Erehtyy pahasti, jos kuvittelee, että vastaanottaessani lahjoja lupaisin samalla jotain, antaisin ymmärtää. Lahja on lahja, ei mikään vaihtokauppa. Anjan omaatuntoa ei kaiherthanut kauppiaan typerys vaan se, että hän nielaisi maistiaiset penskoilta salaa sillä välin kun ne syventyivät pihalla leikkeihinsä. Paitsi Petri, joka liehui missä liehui. Mutta ei yhdestä purkista kolmelle lapselle jaettavaa riittänyt, joten oikeudenmukaisinta loppujen lopuksi oli, että hän söi kauppiaan lahjukset itse, hänhän ne ansaitsikin, uhkealla olemuksellaan.

Kohta tässä huushollissa ei syödä edes kaurapuuroa, silakkaa ja perunaa, ellei jokin tuottoisa bisnes muuta rahavirtojen suuntaa ulkoa sisäänpäin ja vähän äkkiä, hän mutisi.

Anja huuhteli jogurttipurkin ja nosti sen kaapin päälle kuivumaan. Jonain päivänä hän antaisi sen sieltä lapsille askartelutarvikkeeksi. Kyllä risoi, kun ei ollut varaa ostaa edes halpoja muovileluja, hiekkaleikkeihin soveltuvia.

Anjan läpi humahti vastenmielinen tunne, kuin maa olisi auennut hänen allaan.

Rotat, niiden inhottavasti värisevät viiksikarvat ja karvattomat hännät! Rotat olivat pesineet rossipohjan alle työnnettyssä puisessa lelulaatikossa ja nakertaneet reikiä Petrin puisen kuorma-auton siniseen lavaan. Anjaa puis-tatti kun hän muisti niiden alastomat, vikisevät pennut ja mustat, pitkulaiset papanat. Keväällä kaikki risat lelut oli desinfioitava ennen kuin niitä saattoi antaa lapsille. Yhden yhtä uutta lelua ei ollut varaa ostaa rottien pilaa-mien tilalle. Anja oli hakenut ullakolta Ammon pienoiskiväärin ja asettunut illansuussa rottien kulkureitille vah-tiin. Kaksi hän oli saanut tapettua ennen kuin ne häipyivät lattian alta ja tekivät pesänsä jonnekin muualle. Enää ei voinut heittää ruoantähteitä ja perkuujätteitä avotunkiolle. Sekin hävetti, että hän tiesi houkutellessa rottia omalla huolimattomuudellaan.

Anja tunsi punoituksen kihoavan kaulalta poskille ja ohimoille. Niin hänelle aina kävi: puna nousi ja nousi, alkoi kiipeämisensä rintojen välistä ja eteni ylöspäin aina hiusmartoon asti. Jos jotain vihaan, ja vihaanhan minä, hän ajatteli, niin ainakin tätä hitonmoista köyhyyttä! Perkele!

Mitäköhän noin somasta, valkoisesta muovipurkista kek-sisi tehdä? Sehän ei kuulemma oikein edes hajoa luon-nossa. Hapertuu aikaa myöten kyllä, sierettyy ja lopulta murenee palasiksi, mutta ei lahoa eikä ruostu, Anja muisti kuullessaan. Sanoiko joku vai kuuliko hän radiosta? Oi-keaa ihmeainetta se kuitenkin oli, muovi. Jos kaikki suo-malaiset söisivät yhden jogurtin päivässä, saisimme joka

päivä neljä pilkku kuusi miljoonaa tyhjää purkkia. Vuodessa niitä kertyisi kolmesataakuusikymmentäviisi kertaa neljä pilkku kuusi miljoonaa. Anja ei osannut laskea sitä päässään, luku oli liian iso. Aikamoinen purkkivuori, hän naurahti epäuskoisena. Ikuinen tai melkein ikuinen. Koko lähiö peittyisi muovipurkkeihin. Huikas ja Hakametsä peittyisivät, ja meillä täällä kotona sekoitettaisiin mehujauhetta veteen ja kaadettaisiin sitä muovikannusta puhtaisiin jogurttipurkkeihin, juhlittaisiin kerrankin Petrin synttäreitä.

Ulkoa kuului puuskutusta ja soran rahinaa. Majaniemen leski paarusti työläästi mäkeä ylös musta laukku käsivarrella.

No tuolla eukolla ei ainakaan ruoasta ole pulaa! Anja puuskahti, avasi kukallista verhoa ja kurkkasi koivun oksien välistä tielle.

LESKEN PAINO

Oli pakko pysähtyä vetämään henkeä. Tohtori oli määrännyt pitkiä kävelylenkkejä, mutta mitä sellainen huitukka tiesi ruumiin painosta? Ruumiin, joka voi yhtäkkiä kuolla kesken lemmenteiden, lakata tuntemasta ja kokemasta, tuottamasta lämpöä ja lämmittämästä, lysähtää koko painollaan toisen, elävän ruumiin päälle. Mitä siitä, että mittariin oli kertynyt jo kuusikymmentäkolme vuotta ja risat. Se likka oli myös kieltänyt makeiset ja leivonnaiset. Ei tämä kauppamatka kovin pitkä ollut, vaikka vähän tavallista pitempää reittiä kulkisi. Puoli kilometriä on silti enemmän kuin kolme sataa metriä, Majaniemi tuumi. Hikeä virtasi solkenaan, silmiä kirveli.

Majaniemi muisti käyntinsä tohtorin luona. Joka päivä hän muisti sen, heti herättyä ja illalla vielä nukkumaan mennessä, monta kertaa niiden hetkien välissä. Joskus hän heräsi keskellä yötä ja muisti paksun palmikon, joka oli heilahdellut edestakaisin valkoisen takin selkämyksellä. Tohtori oli sanonut, että rouvan sydän oli liian suurella rasituksella, jos tuota painoa ei saataisi tippumaan. Painoindeksi oli yli 40, ja se tarkoitti sairaalloista lihavuutta. Mitä se sellainen indeksi meinaa, Majaniemi oli kysynyt ja saanut vastaukseksi, että henkilön paino jaettuna pituuden

neliöllä. Vai oliko se neliön pituudella? Jotain sellaista, hän muisteli. Hän ei ymmärtänyt, mitä neliö tässä yhteydessä tarkoitti, eikä kehdannut kysyä.

Tohtori oli tökkinyt jonkinlaisella mittapuikolla vyötärön pehmeimpiä kohtia ja sanonut, että nämä rasvat saisivat huveta joka ikisestä kohdasta tuollaiset parikymmentä senttiä. Ympäryksmitassa se tekee kahdeksankymmentä senttiä, tohtori oli uumoillut. Ehkä jopa metrin. Edetkää vähän kerrallaan, lääkäri oli kehottanut. Otetaan ensin tavoitteeksi viisi senttiä, sitten kymmenen ja sitten kaksikymmentä. Painoa pitäisi pudottaa, mutta puntaria parempi konsti seurata tavoitteen saavuttamista oli mitata vyötärön ympäryks säännöllisin välein. Hankkikaa ruudullinen vihko ja merkitkää muistiin lukema ja päivämäärä, kuului määräys. Älkää tarkkailko laihtumista useammin kuin kerran viikossa.

Pitäkää mieli virkeänä, ajatelkaa jotain muuta, tohtori oli neuvonut. Aloittakaa jokin harrastus, vaikkapa käsi-työt. Äitini kutoo kangaspuilla mattoja vanhoista Valion maitopusseista, tohtori oli kertoillut. Ei niitä mihinkään kehtaa laittaa, korkeintaan huussin lattialle kesämökille, mutta ainakin äidillä on tekemistä.

Majaniemellä oli sellainen matto keittiön lattialla eikä se ollut ollenkaan ruma vaan oikein pirteä ja elähdyttävä. Siskon kutoma. Mutta sitä mattoa hän ei ottanut huitukan kanssa puheeksi.

Ajatelkaa jotain muuta, Majaniemi huokaisi. Helpommin sanottu kuin tehty. Tänäänkin mielessä oli aamusta iltaan pyörinyt pieni ihana leivos, yksi ainoa suloinen ja sirpikka vaaleanpunainen sokerikuorrutus, josta voisi puraista edes pikkuruisen murenan.

Tohtori oli vasta valmistunut nuori naislääkäri. Ensikäynnillään Majaniemen leski oli suhtautunut epäluuloisesti punaposkiseen, sorjaan tyttöeseen, joka oli ladellut reippaasti määräyksiä, harpponut pitkin askelin puntarilta pöydän ääreen niin että turkoosilla muovipompulalla sidottu oljenkeltainen palmikko oli heilahtanut vasemman lavan päältä oikealle ja takaisin. Majaniemi olisi halunnut teipata sen keskelle selkää, suoraan ja siististi, kuin tuplaamaan selkärankaa. Tohtori oli askeltanut kirkkaanvihreät tossut läpsyen vastaanottohuoneessa sietämättömän energisenä ja ylivoimaisena, tutkimuspöydältä puntarin luo ja sieltä kirjoituspöydän ääreen. Majaniemi oli katseellaan seurannut tossujen vihreää muoviremmiä. Mutta on sillä kuulemma todistuksissa korkeimmat mahdolliset arvosanat. Tuttu sairaanhoitaja oli juuri tätä tyttöä suositellut ja kehunut maasta taivaaseen miten etevä se oli. Oikein sydänspecialisti, vaikka ikää hädin tuskin kolmekymmentä.

Ihmeellisesti maailma muuttuu, Majaniemi huokaisi. Minun nuoruudessani tyttöset eivät määrälliset vaan painoivat katseensa kainosti alas ja niiasivat. Siihen minutkin opetettiin, piiskalla ja karttakepillä.

Punnertaessaan ränstyneen mökin ohi Majaniemen mieli täyttyi kaikista niistä juoruista, joita Savolaisen sekataravakaupassa kerrottiin siinä asuvasta hepsankeikasta, Alasen Anjasta. Sillä oli kolme likaista ja aina nälkäistä kakaraa, jotka tonkivat hiekkakasaa räkätapit sieraimista valuen. Poloisten isä istui kuulemma vankilassa törkeästä ryöstöstä ja taposta.

Jotain hyvääkin Majaniemi oli sentään kuullut. Mirkku, leipuri Roineen rouva, tiesi kertoa, että Anja osasi ommella nättejä mekkoja. Sillä oli kuulemma ullakollaan nahan ompeluun sopiva Singerin silinterikone, jolla se pisteli menemään niin kernit kuin vinyylit. Mirkulle se oli tehnyt ruskean kernihameen ja melkein polveen ylettyvät, keinonahkaiset saapikkaat. Suutarin hommatkin siltä sujuivat kuin vettä vain, Mirkku oli suitsuttanut. Majaniemi myhäili hyvillään, kun niin hieno rouva pysähtyi vaikka keskellä katua puhelemaan hänen kanssaan. Viimeksi Mirkku oli kertonut, että oli teettänyt lisää muodikkaita, hienonhienoja vaatteita. Anja oli juuri saanut valmiiksi punaisesta vinyylikankaasta minihameen, jossa oli kaksi pientä vetoketjullista taskua vyölenksujen alla. Mirkku oli kantanut aarrettaan verkkokassissa ja näyttänyt nuo näpsäkät taskut Majaniemelle. Toiseen hän oli jo ehtinyt tunkea kultaisen medaljongin ja toiseen rullalle käärityn viidenkymmenen markan setelin. Se oli Majaniemen mielestä outoa: mikä kiire niitä taskuja nyt oli täyttää?

Mirkun mielestä Anja oli Suomen Mary Quant, jonka osana oli tuhoutua täällä Huikkaan perukoilla Vuohenojan mutkassa. Kuka ihmeen Meöri Kvant? Majaniemi oli kysynyt. Etkö muka tiedä? Kaikkihan sen nyt tietää, se kuuluisa muotisuunnittelija! Mirkku oli päivitellyt naapurin tietämättömyyttä, joka oli kuulemma niin syvää ettei sellaista voi olla olemassakaan. Se nyt oli sellaista Mirkulle tyypillistä liioittelua, jonka päälle se oli nauraa röhöttänyt, Majaniemi muisteli. Siitä minä en mielenrauhaani menetä. Meöri Kvant, kaikkea sitä! Entä

ne kaikki teollisuuskoneet, joita Anja kuulemma varastoi ullakollaan? Eivätköhän ne ole sen miehen ryöstösaalista?

Ehkä minäkin teetän uuden mekon sitten kun ensimmäiset kymmenen senttimetriä ovat sulaneet vatsan päältä. Kaunista kukallista, omenanvihreää crimpleneä. Palkinnoksi. Uskaltaisiko sitä astua murhamiehen katon alle, vaikkei se itse siellä olekaan? Majaniemen kupeet tutisivat pelosta. Sitä kannattaisi miettiä vasta sitten, kun niitä senttimetrejä tosissaan alkaa huveta.

Miten kukaan voi onnistua laihduttamisessa? Majaniemi epäili synkistyvin ilmein.

Hän ajatteli keinoja, joilla rasvaa oli vatsan päältä poltettava. Yhtä kidutusta. Ensisijaisena reseptinä oli leivoskielto. Ainuttakaan bebelevosta tai tartelettia ei saisi sipaista suuhun.

Eikö yhden yhtä perunaleivosta tai sacherkakun viipalletta?

Ei, tohtori oli vastannut korostaen sanottua napakalla sivuttaisella kädenliikkeellä.

Ei edes tavallista pullaa eikä marjapiirakkaa?

Ei minkäänlaisia leivonnaisia. Leipäkin vain täysjyvistä ja niin vähän kuin suinkin.

Se kaikki oli syvästi harmillista, sillä Majaniemi oli kaupungilla käydessään juuri hamstrannut uuteen pakastimeensa kaksi muovipussiin pakattua viineripitkoa. Sellaiset hän oli löytänyt Hämeenkadun varrelta valintamyymälästä ja sisäisesti vavahdellen sujauttanut ostoskoriin. Toisinaan hän nousi onnikkaan ja ajoi keskustaan vain päästäkseen tuohon unelmiensa myymälään työntelemään ostoskärriä

käytäviä pitkin. Nekö viineripitkot pitäisi nyt sitten viedä tuliaisiksi ja niellä itse pelkkää ilmaa, kun rouvat seuraavan kerran järjestäisivät Tupperware-kutsut?

Majaniemi itse, Urho-vainaa, oli tykännyt rouvansa pehmeästä sylistä ja siihen myös tuupertunut. Mikä onnellinen lähtö ukon kannalta, leski nyyhki ja kuivasi silmät sinireunaiseen kangasnenäliinaan. Tavaksi tulleet leivoskahvit jäivät sillä kertaa juomatta. Ajatus leivosten poistamisesta toi lesken mieleen kaikki maailman surut ja menetykset. Kauniisti katettu kahvipöytä kuului onnen aikoihin. Se *oli* onni. Miten rouva oli puolipukeissa istunut Urhon sylissä ja nakertanut bebeleivoksen kulmaa, jota itsekin runsaslihainen ukko oli hampaattensa välistä työntänyt hänen suuhunsa. Sinisessä muovikannussa oli oman pihan viinimarjoista keitettyä mehua. Se kaikki oli nyt iäksi ohi. Majaniemen leskirouva vaikersi pitkään ja hartaasti. Jos uskaltaisi oikein kunnolla huutaa ja ulista, ulvoa täyteen ääneen kuin susi tai yksin jätetty koira, helpottaisiko se oloa?

Leivoksia ei saa syödä, mutta mitä saa? hän oli kysynyt tohtorilta.

Kerätkää marjoja ja syökää niitä, tämä oli kehottanut. Kerran viikossa voitte ottaa palan suklaata tai appelsiinin.

Nyt Majaniemen leski köynysi kauppaan ostamaan yhden appelsiinin, rasvatonta irtomaitoa sekä 200 grammaa kalkkunan rintaa. Sellaista harvinaisuutta oli kuulemma tänään tarjolla. Yleensä sekatavarakaupasta sai vain naudan paistia ja jauhelihaa, sian kylkeä ja soppaluita. Pikku rintapala olisi jaettava kahteen osaan, joista toisen

hän söisi huomenna. Puutarhan perukoilta hän hakisi kalkkunan oheen ison muovikulhollisen lehtisalaattia ja avomaan kurkkuja. Kuulosti se vähän ankealta ilman kermaista kastiketta. Ehkä siihen tottuisi, jos kerran sydän sellaista ankeutta vaatii?

Aikamoisessa mörskässä nuokin asuvat, mahtaa olla kylmä talvella, hän ajatteli, muisti nähneensä umpeen jäätyneet ikkunat ja pitkät räystäältä roikkuvat jääpuikot. Verho heilahteli. Se nainen kurkkii sieltä suoraan tänne, Majaniemi huomasi. Anja oli liivisillään. Rinnat tursottivat liian pienistä kupeista kuin herkulliset briossit.

MEKKOJA MITTOJEN MUKAAN

Anja tuhahteli Majaniemen leskelle, joka nosti leuan pystyyn ja käänsi katseensa, jatkoi hikistä ponnisteluun kohti sekatarakauppaa.

Kyttäriämmä. Mitä sekin on saanut selville?

Anja ajatteli kaikkein pahinta, sitä mistä maalta kaupunkiin muuttaneet Huikkaan akat, nuo rintamamiesten pelokkaat vaimot, eivät saisi suurin surminkaan juoruta lähetyspiireissään ja Tupperware-kutsuillaan. Tässä tuppu kylässä naisen oli mahdotonta elää elämäänsä ihmisarvoisesti ja vapaana.

Kun sitä ajatteli, tuntui kuin kärpäset pörräisivät silmien ympärillä ja maa vajoaisi jalkojen alta. Kuin rottien viikset ja hännät osuisivat pohkeisiin ja jokin inhottava tarraisi nilkasta kiinni.

Samaan aikaan Anjaa himotti. Se vasta oli outoa. Miten oli edes mahdollista, että häpeä, inho, ylpeys ja himo sillä tavalla kietoutuivat toisiinsa, tavalla jota Anja ei hallinnut ja josta hän ei päässyt kunnolla perille saati pystynyt päättämään irti?

Nainen elää vuosikaudet yksin pienten lasten kanssa, ja siinä se. Yhtenä lauantaiaamuna lankomies, Ammon